

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Juris Canonici A. R.P. Paulo Laymanno Societatis Jesu Theologo SS.
Canonum In Alma, Catholica, Et Episcopali Universitate Dilingana
Professore Qvondam Ordinario, Prælectionibus Academicis Illustrati

Laymann, Paul

Dilingæ, 1673

Capitvlvm II. Mulieres.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62587)

citationi etiam inserta præcipit, vt actor vel reus personaliter veniat, quia statum & veritatem rei magis perspectam habet, vel alius magis idoneus est, iuxta cit. l. vlt. iun. Gl. ver. iuramento. Denique si specialiter commendanda sit qualitas personæ, v. g. eius doctrina, ætatis maturitas, mentis discretio, argum. l. 2. C. de his, qui veniam ætatis. Secundo, vt iuramentum de veritate, vel de calumnia præstetur. Veruntamen si procurator speciale mandatum habeat de iurando etiam in personam domini, admittendus est. c. 2. & 3. de iuramento calumniæ, & dixi lib. 4. Th. mor. tr. 3. c. 5. n. 1.

³ Dico III. In causis criminalibus, quibus corporis pœna afflictiva imponenda est, reus personaliter ad iudicium venire debet. Ita sumitur ex l. 3. ff. an per alium causæ. c. tuæ, §. de procuratoribus. Ratio est, quam adfert Dominicus, hic col. 5. Clarus q. 32. n. 3. quia si contra reum absentem sententia condemnatoria ferretur, ea frequenter illusoria fieret, & executioni mandari non posset, cum reus fugâ sibi consulere. Et bene Menoch. lib. 1. qq. arbitrar. casu 80. n. 77. monet, idem dicendum esse, si secundum statuta loci in pœnam criminis decreta sit publica infamatio personæ, v. g. vt in teatro populo proponatur, vel fune circa collum ligatus reus è ciuitate educatur. Sed limitari assertio debet, nisi reus absens personaliter accedere non possit, vt quia est infirmus, senex ac valetudinarius, & adeo debilis, vt neque equis vehi possit, & qui capitales inimicitias in loco iudicij timet, & qui alibi ob debita incarceratus est, tali casu admitti debet Procurator, seu mandatarius, seu potius defensor, saltem ad causam absentis allegandam & probandam. Ita Gl. & DD. in l. 3. C. de accusat. Gl. c. 4. ver. præsentia, de Procuratoribus.

Deinde Procurator in tali causa criminali admitti potest, vt exceptiones opponat contra iudicem, aduersarium, aut testes, vt accusatoris libellum de ineptitudine arguat, dilaciones petat &c. Sicuti notauit Gl. margin. in cit. l. 3. Gl. in cit. c. 4. Denique si Vniuersitas ob delictum ad iudicium vocetur,

procuratorem mittere potest, quandoquidem tota per se comparere nequit, vt notauit Ancharanus hic not. 4. si tamen aliqui è Communitate, tanquam specialiter criminosi, personaliter citentur, parere debent.

⁴ Dico IV. In causis criminalibus, quibus pœna relegationis, vel alia minor imponenda est, procurator interuenire potest. Ita sumitur ex l. 1. ff. an per alium &c. & docet Ancharan. hic col. 1. Dominie. col. 12. vbi ait esse communem, & exinde infert n. 16. quod in causis, in quibus agitur ad pœnam priuationis ab ordine, beneficio, aut dignitate, reus per procuratorem se defendere possit.

Sed nunquid in tali casu Iudex cogere potest reum, vt personaliter veniat? Dissentiunt DD. apud Ancharanum hic not. 4. arbitror respondendum ex ijs, quæ docent in l. vlt. iudicem allegatâ causâ rationabili imperare posse reo, vt personaliter veniat, videl. si procurator consideratâ qualitate causæ nõ ita instrui bene possit, vt ad omnes interrogaciones respondeat, item si iudicia contra reum vehementia adsint, quandoquidem accedente præsentia rei, & inspecto vultu eius, consideratisque responsis, veritas facilius deprehendetur.

⁵ Dico V. Accusator in causa eriminali plerumque procuratorem loco sui constituere potest. Ita in praxi obseruari testatur Clarus n. 23. Ratio est, quod hodie nulla sit necessitas, vt accusator præsens sit, cum ad pœnam talionis se inscribere, atque obligare non soleat. Dixi autem *plerumque*, quia negandum non est, ob causam rationabilem, vt veritas magis innotescat, compelli posse accusatorem, vt personaliter adsit.

CAPITVLVM II.

Mulieres.

PARAPHRASIS.

Non debent mulieres ob causam ferendi testimonij, aut aliam quamlibet, quæ in iure expressa

expressa non est, ad iudicium trahi inuita, sed si earum testimonium necessarium sit, iudex tabellionem vel alium mittat ad habitationem earum expensis partis producentis, aut si talis causa sit, ut testimonium receptio alteri committi non debeat, tum ipsemet iudex ad eas accedet, dummodo status & conditio personæ id permittat. Veruntamen si iudex fingat necessitatem, ut ipsemet mulierem malo fine conuenire possit, excommunicationem incurret. Porro mulieres religiosæ, præsertim quæ sub clausurâ viuunt, extra claustrum personaliter vocari non debent ad iudicium ex quacunque causa, imò nec volentes admittendæ sunt. Quòd si verò aliquid iudicialiter attentatum fuerit contra præsentem constitutionem, ipso iure irritum censi debet.

SUMMARIUM.

1. *Mulieres ad iudicium ecclesiasticum causâ testimonij ferendi compelli non debent; possunt tamen personaliter illuc venire, si velint, exceptis mulieribus religiosis.*
2. *Neque etiam ordinariè cogi possunt, ut accusatae in iudicio personaliter compareant.*
3. *Mulier aduocationis officio fungi non potest.*
4. *Examen testimonij committi potest in iudicio ecclesiastico tabellioni, vel in eius defectum alijs viris honestis.*

NOTANDVM I. Mulieres ad iudicium Ecclesiasticum causâ testimonij ferendi compelli non debent, sed si opus sit, alius ad eas accedere debet, ut iuramentum excipiat. Ceterum hoc ipsis priuilegij loco concessum est, quo proinde uti non coguntur, sed si velint, personaliter ad iudicium venire possunt, exceptis mulieribus religiosis, sicut in textu dicitur.

2 NOTANDVM II. Neque ordinariè cogi possunt mulieres, ut accusatae in iudicio, personaliter compareant. Excipitur, si causæ in iudicium deductæ qualitas; adeoque

iuris necessitas personalem præsentiam postulet, v. g. si de graui crimine accusentur; deinde intelligi debet, si mulieres honestæ sint, sicuti iisdem priuilegium datum, ut ob delicta ciuilia in carcerem detrudi non debeant. Auth. hodie, C. de custodia reorum, talia autem priuilegia ad mulieres inhonestas extendenda non esse docet Francus.

QUÆRES. Vtrum mulier possit pro altero postulare in iudicio, seu aduocatricis munere fungi. Resp. Id ei non esse permissum iuxta l. 1. §. sexum, ff. de postulando. Excipiunt verò hic Ioann. Andr. & Ancharanus, quòd mulier tutrix in causa filij per seipsam in iudicio stare possit, quia cum lex ei administrationem honorum deferat, videtur etiam concedere, ut pro eorum defensione in iudicio stare possit, argum. c. ex parte, 67, de appellat.

NOTANDVM III. Examinatio testimonij in tribunali Ecclesiastico committi potest tabellioni, vel in eius defectum alijs viris honestis. Ita sumitur ex hoc c. & c. quoniam 11. de probation. & tradit Francus n. 2,

CAPITVLVM III.

Si annum.

SUMMARIUM.

1. *Maiores xiv. annis per se & procuratorem potest agere in causis spiritualibus, atque his annexis.*
2. *Minor xiv. annis per se non agit, sed per curatorem datum ei ad litem à iudice ecclesiastico.*
3. *Iudex vniuersim potest persone, quæ in iudicio legitime stare non potest, litis curatorem dare.*
4. *Filius familias clericus manet in potestate patris quoad iura temporalia aduentitia, ante clericatum acquisita.*
5. *Non potest is regulariter in causis ciuilibus stare in iudicio sine assensu patris, licet maior natu sit; potest tamen in causis spiritualibus, & his connexis, si impubes sit. Si impubes, dandus est ei curator ad litem à iudice ecclesiastico.*

Qui